

Asia

Kauppaministereiden epävirallinen videokokous 9.6.2020

Kokous

09.06.2020 - 09.06.2020

Kauppaministerit keskustelivat WTO:n vaiheittaisista uudistusaskelista, joilla voidaan turvata EU:n etujen mukainen monenkeskinen kauppapolitiikka. Esillä oli myös Komission laatima terveydenhoitotuotteiden kaupan vapauttamista koskeva konseptipaperi ja WTO:n pääjohtajavaalit. Ministerit antoivat laajan tukensa komission suunnitelmille WTO:n uudistamisesta. Oltiin yksimielisiä siitä, että pääjohtajavaalissa EU:n tulee asettua yhden ehdokkaan taakse.

Ministerit jatkoivat huhtikuun epävirallisessa videokokouksessaan aloittamaansa keskustelua COVID-19-pandemian vaikutuksista kauppapolitiikkaan. Maailmankaupan ennustetaan laskevan kuluvana vuonna 10–16% ja EU:n kaupan 11–14 %. Esillä keskustelussa olivat EU:n uuden kauppapoliittisen strategian valmistelutyön aloittaminen, komission julkaiseman elvytyspaketin kauppaa koskevat kirjaukset, vapaakauppasopimusten merkitys pandemian taloudellisista seurauksista elpymisessä ja kestävä kehityksen parempi integrointi EU:n kauppapolitiikkaan. Osa jäsenmaista nosti esiin teräksen suoja- ja tarpeen suoja EU:n teollisuutta.

Epävirallisessa kauppaministereiden videokokouksessa Suomea edusti kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari sekä virkamiesvaltuuskunta. Puheenjohtajamaa Kroatia veti kokousta videoyhteydellä Zagrebista.

1. WTO-asiat

Kauppakomissaari Hogan kertasi aluksi WTO:n hankalaa yleisilannetta. G20-kauppaministereiden videokokouksesta 14.5. oli kuitenkin saatu WTO:n keskeistä roolia korostava ja useanvälistä terveysaloitetta tukeva julkilausuma, mikä oli myönteistä.

Komissaari nosti esiin WTO:n pääjohtajavaalin. Olisi hyvä, jos EU voisi asettua yhden ehdokkaan taakse. Hyvä on myös pohtia EU:n oman ehdokkaan asettamista. Lähes kaikki jäsenmaat tukivat mahdollisuutta löytää yksi yhteinen EU-ehdokka. Yleisesti ottaen ministereiden näkemykset pääjohtajalta tarvittavista ominaisuuksista olivat yhtäläisiä. Vahvaa poliittista kokemusta, kauppataustaa, johtajataitoja, neuvottelutaitoja, sitoutumista monenvälisyyteen ja visiota korostettiin.

Hogan kertoi komission suunnitelmista EU:n etujen mukaisen monenkeskisen kauppapolitiikan turvaamiseksi ja ajatuksista WTO:n vaiheittaiseksi uudistamiseksi, joka ottaa huomioon myös COVID-19-pandemian vaikutukset. Keskeisiä elementtejä EU:lle ovat läpinäkyvyyden ja kaupan rajoitusten monitoroinnin vahvistaminen, terveydenhoitotuotteiden kaupan helpottaminen, ml. EU:n aloite, kestävän kehityksen huomioiminen paremmin WTO:n työssä, ja käynnissä olevien neuvotteluiden edistäminen, ml. sähköinen kauppa, palvelujen kotimainen sääntely ja investointien helpottaminen. Pitkän aikavälin tavoitteena säilyy WTO:n perusteellinen uudistus, jossa mukana pysyvän ratkaisun löytäminen riitojenratkaisuun, tasavertaiset kilpailuolosuhteet (ml. teollisuustuet), useanvälisten neuvottelujen vakiinnuttaminen WTO:ssa normaaliksi menettelyksi ja ratkaisujen löytäminen kehitysmaiden erityis- ja erilliskohtelun kysymyksiin. Komissio tulee rakentamaan halullisten koalitioita, vaikka selvää on, että osa keskeisistä WTO-jäsenistä ei tällä hetkellä tule prosessiin osallistumaan. Samanmielisten maiden ns. Ottawa-ryhmä on hyvä alusta, jonka kautta voidaan laajentaa yhteistyötä muiden WTO-jäsenten suuntaan.

Jäsenmaiden ministerit antoivat tukensa WTO:n uudistustyöhön ja komission ehdottamaan työn jaksottamiseen. Puheenvuoroissa mainittiin mm. riitojenratkaisun toiminnan tärkeys, tasavertaiset kilpailuolosuhteet, kestävä kehitys ja vihreä elvytys, sähköinen kauppa, investointien helpottaminen, palvelujen kotimainen sääntely, kehitysmaiden erityis- ja erilliskohtelu ja kalastustuet. Myös yhteistyön tarvetta Yhdysvaltojen kanssa painotettiin.

Terveydenhoitotuotteiden kaupan vapauttamisessa keskeistä on Komission mukaan huomioida sekä tullit että tullien ulkopuoliset kaupanesteet, ml. vientirajoitukset niin lääkkeiden, lääkinnällisten laitteiden ja tiettyjen suojarusteiden osalta. Tavoitteena on helpottaa kohtuuhintaisten lääkkeiden ja lääkinnällisten tuotteiden saatavuutta, kasvattaa strategisia varastoja, saada uusia markkinamahdollisuuksia (12 % EU-viennistä ko. tuotteita), tasoittaa pelikenttää ja vahvistaa monenvälistä järjestelmää. Komission ajatukset saivat **ministereiltä laajaa tukea**, mutta osa jäsenmaista totesi tarpeen tutkia sisäisesti komission esittämiä ajatuksia. Myös EU-keskustelulle täytyy varata tarpeeksi aikaa. Joidenkin jäsenmaiden mukaan huomioon täytyy ottaa keskustelu EU:n uudesta strategisesta autonomiasta.

Suomen puheenvuorossa varoitettiin protektionistisista pyrkimyksistä, alleviivattiin monenvälisen järjestelmän ja avoimen kaupan merkitystä, kaupan rajoitusten purkamista, käynnissä olevien kauppaneuvottelujen loppuunsaattamista sekä tehokasta toimeenpanoa. Tuotantoketjuja tulee tarkastella strategisesta näkökulmasta.

2. COVID-19-pandemian vaikutukset kauppapolitiikkaan

Komissio ennustaa maailmankaupan laskevan kuluvana vuonna 10-16 % ja EU-kaupan supistuvan 11-14 %. Huhtikuisen ministerikokouksen jälkeen on tapahtunut paljon. EU on luopunut henkilösuojainten vientiluvituksesta, eikä pyyntöjä jatkon suhteen ole tullut. 95 % vientilupahakemuksista hyväksyttiin kansallisesti, mikä kuvastaa sitä, että toimet olivat tilanteeseen nähden oikein mitoitettuja. Kaupalla on merkittävä rooli komission elvytyspaketissa.

Komissaari Hogan kertoi tulevasta EU:n uuden kauppapoliittisen strategian valmistelusta. Komissio haluaa korostaa proaktiivista lähestymistapaa reaktiivisen sijaan; tarvitaan EU:n johtajuutta. Komissio aloittaa strategiaan liittyvän julkisen konsultaatioprosessin 16.6. Varsinainen tiedonanto on tarkoitus antaa vuoden lopussa. Konsultaatio sisältää laajat sidosryhmäkonsultaatiot. Jäsenmailla on keskeinen rooli. Hogan katsoi, että Komission uuden avoin strateginen autonomia –lähestymistavan mukaisesti on kiinnitettävä huomio erityisesti arvoketjujen resilienssiin, talouden elpymiseen ja kasvuun, molempia osapuolia hyödyttäviin kauppasuhteisiin, EU-yritysten suojeluun epäreilulta kilpailulta, yritysten yhteiskuntavastuuseen, vihreään ja kestävään talouteen sekä digitalisaatioon. Kestävän kehityksen agenda tulee ajaa myös WTO:ssa.

Jäsenmaiden puheenvuoroissa korostettiin EU:n avoimuuden ja protektionismin vastaisen taistelun merkitystä. EU:n omat edut on turvattava ja strategista autonomiaa kasvatettava. Koherenssia muiden EU-poliitikkojen, kuten kilpailu ja teollisuusstrategia, kanssa korostettiin joissain puheenvuoroissa.

Komission etenemistapa tarkastella EU:n kauppastrategiaa sai samoin tukea. Komission elvytyspaketin elementtejä kommentoitiin laajasti. Strategisen resilienssin merkitys tunnustettiin laajasti. Muistutettiin myös haitallisista riippuvuussuhteista, ja siksi on pohdittava haavoittuvuuksia, joita kriisi paljastanut. Tuotantoketjujen monipuolistaminen nousi esiin useammassa puheenvuorossa. Jotkut jäsenmaat kannattivat

EU:n teollisen tuotantokapasiteetin kasvattamista pandemian jälkeisenä aikana. Muutamat katsoivat, että strategista autonomiaa ei tule sekoittaa omavaraisuuspyrkimyksiin. Osa muistutti siitä, että yritysten rooli on oleellinen. Monissa puheenvuoroissa korostettiin sitä, että kaupan rajoituksia tulee nyt alkaa poistaa.

Useissa puheenvuoroissa korostettiin EU:n vapaakauppasopimusten merkitystä ja muutama otti esiin sopimusten toimeenpanon. EU:n kauppapoliittisen työkalupakin käyttöä (so. suojainstrumentit, julkisten hankintojen instrumentti IPI, täytäntöönpanoasetus, ulkomaisten investointien seuranta) korostivat muutamat. Monissa puheenvuoroissa huomioitiin myös kestävä kehitys ja kaupan yhteys. Kestävä kehitys tulee olla keskeinen osa uutta kauppapoliittista strategiaa. Osa jäsenmaista nosti esiin Euroopan terästeollisuuden vaikean aseman, jota COVID-19-pandemia on heikentänyt.

Suomen edustajat

Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari sekä virkamiesvaltuuskunta.

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	kauppapolitiikka, koronavirukset, UAN Ulkoasiainneuvosto, vapaakauppa, WTO UM
Tiedoksi	EUE, LIIVI, LVM, MMM, OKM, OM, PE, PLM, SM, STM, TEM, TPK, TULLI, VM, VNK, YM
